

FRANCISKA
KARDIJA KARDELJA
V CELJU

11307

Kroj

Elkroj

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE
„E L K R O J“ MOZIRJE

Številka 3
Leto 1983

Glavni urednik: Vida Skok
Naklada: 720 izvodov
Tisk: Grafika Prevalje
S sklepom št. 421-1/72 z dne 13. 1. 1977
oprosčeno plačila prometnega davka.

Jajce — mesto bratstva, mesto spomina, rojstni kraj tebe, najdražja nam domovina!

29. NOVEMBER - ROJSTNI DAN NOVE JUGOSLAVIJE

40 let mineva od sprejetja zgodovinskih sklepov II. zasedanja AVNOJ-a v bosanskem mestecu Jajcu.

Le redki posamezniki tistih težkih časov so se zavedali kako globoke posledice bodo pustile avnojske odločitve. Takrat in mnogo let kasneje so nas ti izjemni ljudje vodili po poteh, ki so bile v grobih obrisih sprejeta na II. zasedanju AVNOJ-a 29. novembra 1943 v Jajcu.

Danes lahko rečemo, da smo verjeli voditeljem naše NOB in so-

cialistične revolucije. Takratna družbena zavest in znanje o družbi je bila brez dvoma drugačna od današnje, pa vendar že takrat so naše narode in narodnosti povezovali veliki skupni interesi in iz njih izhajajoče ideje o bratstvu enotnosti in enakopravnosti naših narodov in narodnosti.

Na temeljih AVNOJ-a sprejeta nova Jugoslavija je doživela po zmagoviti NOB in socialistični revoluciji velik razvoj in preporod tako v materialno tehničnem pogledu kakor v razvoju sociali-

stičnih samoupravnih odnosov med narodi in narodnostmi kakor tudi medčloveških odnosih nasploh.

Nova Jugoslavija je bila po zmagoviti NOB že velikokrat postavljena pred velike preizkušnje, vendar je iz vseh bitk izšla kot zmagovalka. S principiarno dolgoročno politiko tako na notranjem kot na mednarodnem področju smo si ustvarili velik ugled v svetu, posebno med neuvrščenimi deželami, ki predstavljajo močan moralno političen faktor v mednarodnih odnosih. Mesto in ugled, ki ga uživa Jugoslavija med neuvrščenimi deželami nam daje tudi široko možnost gospodarskega sodelovanja. Jugoslavija se je vedno zavzemala za enakopravnejše odnose med narodi, za spremembe v obstoječem ekonomskem sistemu. V tem boju imamo številne prijatelje pa tudi nasprotnike v tistih silah, ki jim ustreza sedanje stanje.

Trenutne gospodarske težave bi naše narode morale še bolj povezati, kajti le združeni in enotni jih bomo lažje premagali.

Tudi kolektiv DO Elkroja je v svojem 36-letnem razvoju dosegel lepe uspehe. Po začrtani poti moramo naprej. S še večjo vključitvijo v izvoz na konvertibilne trge bomo dali prispevek, da bo naša družba, naše skupne težave lažje rešila in se razvijala naprej, v skladu z obvezami izročil AVNOJ-a.

Ivan Kramer

Tudi po devetih mesecih dobri poslovni rezultati

Podatki o poslovanju za devet mesecev letošnjega leta kažejo na zelo ugodno poslovanje tako glede doseganja fizičnih kot vrednostnih pokazateljev.

Fizični obseg proizvodnje je dosežen 83 % v primerjavi s planom, kar pomeni 37 % več kot v enakem obdobju lani. Pri tem je proizvodnja za domači trg v Mozirju in Šoštanju nekoliko pod planom, nad predvidevanji za ta čas pa je proizvodnja za konvertibilni izvoz. Zlasti se je v primerjavi s preteklim letom povečala proizvodnja pri kooperantih (za 118 %) in je že dosegla letno planirano količino proizvodov.

Realizacija na domačem tržišču je s 760.853 prodanimi komadi hlač za 13 % nad dinamičnim planom za to obdobje, kar kaže na precejšnji presežek letnega plana realizacije. Prav tako je ugodna dinamika realizacije na tuje, konvertibilno tržišče, ki je dosegla že 80 % letnega načrta. Nekoliko slabše je stanje pri klirinškem izvozu, ki je dosežen le 37 %.

Ugodni proizvodni in prodajni rezultati so porok dobrim finančnim pokazateljem. Čeprav so visoki indeksi (porast celotnega prihodka za 59 %, dohodka za 76 %, čistega dohodka za 94 % in poslovnega sklada za 904 %) v primerjavi s predhodnim letom v veliki meri posledica visoke inflacije, je vsekakor vzpodbudno, da so tudi realni rezultati boljši od doseženih v enakem obdobju lani, kar kaže na razvoj DO. Ob upoštevanju deflatorja 40 (približna ocena stopnje inflacije) je celotni prihodek, ki znaša v cenah letošnjega leta 1.041 mio din, za 14 % večji kot v enakem obdobju lani, dohodek za 26 %, čisti dohodek za 38 in poslovni sklad za 617 % (indeks 717), kar kaže na resnični uspeh. Pri tem je vsak zaposleni v povprečju realno ustvaril za 16 % dohodka več kot v enakem obdobju lani (nominalno za 63 %) akumulacija na delavca pa je realno porasla kar za 145 %. To ima za posledico tudi znatno boljše delitveno razmerje v ČD kot predhodna leta, saj posvečamo akumulaciji vse večjo pozornost.

Ugodnejši kot v preteklih letih so tudi pokazatelji ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja, kar pomeni, da smo doseženi rezultat ustvarili z manj porabljenimi sredstvi oziroma z manj angažiranimi poslovnimi sredstvi kot pretekla leta. Vseka-

kor pa se še nadalje otepmo s problemi likvidnosti, kar se kaže tudi v porastu obresti od kreditov, ki so ob drugih, relativno manjših obveznostih iz dohodka nominalno kar za 160 % večje kot v enakem obdobju lani in pogoltnejo že več kot 13 % dohodka (lani le 9 % doh.). Zato je tem pomembnejša skrb za krepitev akumulacije in s tem deleža lastnih virov sredstev v poslovnih sredstvih, torej skrb za večjo finančno varnost.

DSSS je tudi po 3. kvartalu zadoščala obračunana, to je planirana višina sredstev za realizacijo zastavljenih ciljev, kljub temu, da bi bila po določilih „SS o svobodni menjavi dela“ glede na opravljen program dela in glede na rezultate obeh TOZD upravičena do precej višjega dohodka. Pri tem velja omeniti, da se razpoložljivi dohodek DSSS znatno krči zaradi vse večjih stroškov družbene prehrane, ki pa nastajajo tudi zaradi koriščenja storitev TOZD Mozirje.

Osebni dohodki, so nominalno v masi porasli kar za 41 %, realno pa le za 1 % (ob upoštevanju deflatorja 40); računano na zaposlenega so btt OD porasli za 30 %, neto OD pa nominalno za 26 %, medtem ko so neto obračunani OD na zaposlenega v povprečju realno padli za 10 %. Pri tem je treba upoštevati, da v strukturi osebnih dohodkov kar 2,8 % predstavlja nadurno delo (v TOZD Mozirje pa celo 4 %). Glede na to, da si prizadevamo za zaposlovanje novih kadrov, kar je za obično izrednega pomena, smo dobili od predstavnikov SO Mozirje soglasje, da lahko računamo (v okviru določil DD) porast OD na zaposlenega, kar pomeni stimulatивnejše nagrajevanje v zadnjem kvartalu pod pogojem, da bomo dosegli na vseh področjih poslovanja, zlasti pa pri konvertibilnem izvozu, rezultate, ki jih pričakujemo.

Kljub ugodnim finančnim rezultatom pa z nekaterimi pokazatelji le ne moremo biti najbolj zadovoljni. Mednje sodi prav gotovo izkoriščenost delovnega časa, ki ji tokrat po-

svečamo posebno pozornost.

Ugotavlja se, da zavzemajo tako vrednostno kot količinsko izostanki z dela na eni in dopolnilno delo na drugi strani prevelik delež v vseh plačanih urah. Tako v TOZD Mozirje boluje povprečno na mesec 18 delavcev, na drugi strani pa smo v devetih mesecih v povprečju na mesec v obliki nadurnega dela (izhajajoč iz ur) plačali 13 delavcev. Vsekakor je težko trditi, da bi v primeru zmanjšanja bolezenskih izostankov nadure ne bile potrebne, če obenem ne ugotavljamo, v katerih skupinah so nastajale nadure in kje je največ bolnih, vendar pa generalno gledano podatki kažejo na to. Boleznine (v analizi so zajete samo bolezni do 30 dni) terjajo tako 4,3 % zaposlenih na mesec, medtem ko smo morali, da smo lahko opravili delo, nadomestiti 3 % delavcev (izhajajoč iz nadur).

Pri TOZD Šoštanj so v povprečju v devetih mesecih plačali v obliki dopolnilnega dela manj kot enega delavca na mesec ali 0,3 % zap., medtem ko so bili v staležu bolnih v povprečju štirje delavci na mesec ali 3,7 % zaposlenih.

V DSSS v obliki nadur plačamo povprečno enega delavca na 2 meseca (plačane nadure so predvsem v kuhinji in pri snažilkah — posledica dela v proizvodnji, ostale ure se koristijo), kar predstavlja 0,6 % zap. na mesec, v staležu bolnih pa sta povprečno 1 — 2 delavca na mesec, torej 2 % zaposlenih.

Pregled izkoristka delovnega časa pove, da smo v DO Elkroj od vseh obračunanih in plačanih ur delali samo 82,8 % ur, če pa temu prištejemo še dopolnilno delo, pomeni, da smo delali 85 % razpoložljivega časa. Torej dobimo plačanih kar 15 % ur, ki jih v resnici ne delamo. Največji delež neopravljenih ur odpade na letni dopust (8 %), državne praznike (2,8 %) in bolezenske izostanke 3,9 %. Če to prenesemo na 8 plačanih ur dnevno (torej brez nadur) bi bila slika našega dela in nedela takale:

	št. ur za 9 mes.	%	prerač.	na 8 ur
plačane ure (brez nadur)	955.155	100	8	8,00
prisotnost na delu (vključeno z malico 30')	809.389	84,74	6,78	= 6,47'
redni dopusti	77.734	8,14	0,65	= 39'
izredni dopusti	1.279	0,13	0,01	= 30''
državni prazniki	27.680	2,90	0,23	= 14'
bolezni	37.770	3,96	0,32	= 19'
druga nadomestila	1.188	0,12	0,01	= 30''
zastoji	115	0,01	/	

V 6,78 ure je vključenih torej tudi 30' za malico. Seveda pa to še ne pove, kako je izkoriščen čas znotraj teh šestih ur. Že sam odstotek izostankov z dela, predvsem bolezenskih, pa nam mora dati misliti (čeprav je morda v primerjavi z drugimi organizacijami relativno nizek), zato bo potrebno posvetiti proučevanju vzrokov boleznin večjo pozornost. 19 minut izpada dnevno po zaposlenem namreč ni zanemarljiva številka.

Plansko—analitsko—informativna služba

OBISK PRI NAŠIH POSLOVNIH PARTNERJIH V ZRN

V mesecu oktobru smo obiskali naslednje naše partnerje: Brax, Del—Mod, Meyer, Irskens, Zerres, Bogner — od nam že znanih — ter dve novi firmi — Lindt in Etienne Aigner.

Pri vseh firmah smo bili zelo prisrčno sprejeti in so nam naklonili veliko pozornosti. To nam da misliti, da Elkroj ni kakršna koli firma, ampak da si je v svetu le ustvarila neko ime.

Dogovarjali smo se o kapacitetah — kakšne jim nudimo in v katerem časovnem periodu, o cenah ter o naših in njihovih problemih pri sodelovanju. Z izjemo firme Irskens, ki v tej sezoni ne bo proizvajala pri nas, so vse ostale želele povečati proizvodno kapaciteto pri nas. Seveda smo se dogovorili le za količine, ki smo jih že predhodno lahko vklopili v plan proizvodnje za to sezono.

Pri pogovorih s predstavniki firm smo slišali tudi nekaj pripomb na kvaliteto in na pedantnost pri pošiljanju — utovarjanju robe. Vsi so tudi poudarjali važnost točnega krojenja glede na dispozicijo — na tem področju moramo še veliko narediti. Tudi naše evidence o stvarnem stanju so včasih netočne ali jih pa sploh ni.

Kakšen vtis imam o naših poslovnih partnerjih? Prvo, kar se mi je zelo vtisnilo v spomin je, da vsak član kolektiva dobro ve, kaj je njegovo delo — kakšne so njegove dolžnosti in kakšne so posledice za neopravljeno ali slabo opravljeno delo.

V vseh firmah zelo veliko delajo na študiju dela. Imajo precej pripravljanih del, s tem pa zmanjšajo količino dela na samem izvajanju operacij dela

in s tem čas izdelave. Veliko vključujejo enostavna in doma narejena pomagala. Strojni park je nekoliko bolj avtomatiziran, a ne toliko, kolikor mi sklepamo glede na čas izdelave (primerjava njihovega in našega).

Zanimivost pri firmi Meyer: v likalnici dobi vsak delavec na vsako najdeno napako v izdelavi 10 Pf.

Ivanka Šaponjič

PRODAJA ZA SEZONO POMLAD - POLETJE 84

Prodaja za sezono pomlad — poletje je v glavnem zaključena. Prodano je 554.196 kom hlač, kar je zelo zadovoljivo, če ne gledamo na strukturo prodanih artiklov. Kar 73 % je namreč artiklov iz čistega bombaža in 27 % iz mešanic volne in poliestra. Na žalost vsi vemo, da je nabava čistega bombaža vezana na devizno participacijo, deviz ni dovolj in temu sledi izpad ca 40 % prodanih količin. Poleg tega vemo, da je najbolje prodan jeans program, saj so modeli resnično modni. Prodanih je kar 144.355 kom, surovine pa imamo zaenkrat zagotovljene le za ca 75.000 kom. Upoštevati moramo tudi, da so nekateri kupci zavestno kupovali več, kot bodo zmogli prodati, ker se zavedajo, da je preskrba s surovinami problematična in bodo tako dobili vsaj nekaj od zaključenih količin.

Kupci so bili s kolekcijo zelo zadovoljni, žal pa materialov, katere predstavlja sedanji modni trend (bombaž, lan, svila) ne bo dovolj, stanje na trgu ni ravno rožnato in na nas vseh je, da nam bo prodane količine uspelo v čim večji meri realizirati.

Slavka Planovšek

KAJ SE NAM OBETA V PRIHODNJEM LETU?

V zadnji četrtini koledarskega leta več kot druge dni v letu ocenjujemo realizacijo zastavljenih ciljev v tekočem in snujemo načrte za prihodnje leto. Tako tudi letos, v času prizadevanj za stabilizacijo našega gospodarstva.

Za iztekajoče se leto lahko ugotovimo, da smo bili v SR Sloveniji na nekaterih področjih razmeroma uspešni. Tako se je po podatkih za 9 mesecev industrijska proizvodnja povečala za 3,2 %, kmetijska za okrog 2 %, izvoz na konvertibilno področje za 13,8 % (uvoz le za 2,5 %), boljši so rezultati tudi na področju turizma (turistični promet bo letos večji od lanskega za 1—2 %, devizni priliv pa za 12 %). Na podlagi teh podatkov se ocenjuje, da bo dohodek gospodarstva porasel za 35 %, akumulacija pa za 42 %, kar bi pomenilo realizacijo zastavljenega cilja, to je povečati delež akumulacije v čistem dohodku za 3 %.

Precej slabši so rezultati glede obvladovanja inflacije oziroma gibanja cen ter zaradi hitrega upadanja realne vrednosti nekaterih oblik porabe v družbenem proizvodu (DP). Tako so OD v letu 1981 predstavljali 33,4 %, letos pa le še 30 %, delež investicij pa se je zmanjšal s 24,3 na 20 % DP. Za leto 1984 še ni možnosti, da bi zaustavili realno upadanje ključnih oblik porabe, možno in nujno pa bo zaustaviti tempo njihovega upadanja. Tako bo mo ob predvideni 2 %-ni rasti DP mo-

V učilnici si novozaposleni delavci pridobivajo prve izkušnje.

rali zmanjšati delež porabe s 85 % DP letos na približno 78 % DP v prihodnjem letu. Za pokritje normalnih potreb bi bilo potrebno 5–6 % realno povečanje DP, kar pa je nerealno pričakovati, saj bo že za predvideno 2 %-no rast DP potrebno povečati industrijsko proizvodnjo – ki ustvari 48 % DP – za 3–4 %, kar bo težko izvedljivo. Nadaljno krčitev porabe zahtevajo predvsem dospele obveznosti do tujine, ki znašajo za SRS 470 mio \$ (dvakrat več kot je odplačano letos) in 5,2 mia \$ za celotno SFRJ, kar predstavlja enoletni ustvarjeni družbeni proizvod. Povečanje ali zmanjšanje obresti v ZDA in Evropi pa lahko navrže še + ali – 90 mio \$. (Za poravnava v naslednjem letu zapadlega dolga bi morali 10 let nameniti 10 % DP oziroma 10 let po 50 % deviznega priliva). Prekomerna poraba v preteklosti, ko smo porabili več, kot smo ustvarili (leta 1980 smo npr. za porabo namenili 104 % DP), pomeni nujnost zmanjšanja le-te na že omenjeni odstotek DP v prihodnjem letu. Tako naj bi v prihodnjem letu zabeležili nadaljnje padanje realne vrednosti porabe z izjemo osebnih dohodkov, ki naj bi zadržali raven letošnjega leta. Ob tem se predvideva, da naj bi osebni dohodki v negospodarstvu ne naraščali več počasneje od osebnih dohodkov v gospodarstvu. Poudarek bo tudi na razbremenjevanju osebnih dohodkov s prispevki, kar naj bi pomenilo manjše zaostajanje neto OD za rastjo dohodka.

Cene naj bi se v prihodnjem letu oblikovale v skladu s tržnimi pogoji, pričakujemo pa lahko hitrejšo rast cen surovin, energetike, železniškega gospodarstva in stanovanjsko komunalne dejavnosti. V tesni povezavi s cenami bodo tudi obresti. Predvideva se, da bo minimalna obrestna mera 18 %, le-ta pa se bo spreminjala glede na gibanje inflacije v primerjavi s načrtovano. Minimalna obrestna mera naj bi se tako med letom dvignila za 1/5 razlike med dejansko in planirano inflacijo, vse ostale obrestne mere pa za 1/3 te razlike. Tako se lahko zgodi, da se bodo najvišje obresti približale celo stopnji 50, s tem pa bodo obresti pogoltnile še večji del dohodka kot doslej (v SRS 14 %, v DO Elkroj 30. 9. 1983 13,3%).

Zelo pomembno za doseganje rezultatov v prihodnjem letu je gibanje tečaja din, saj gre za pokrivanje tečajnih razlik kar 3 % DP. Do konca septembra letos je tečaj din povprečno zdrsnil glede na devizne prilive SRS za 62 %, napram USA \$ pa kar za 74 %. Tudi v prihodnjem letu namera-

vamo nadaljevati s politiko realnega tečaja din, zato lahko pričakujemo, da bo naše plačilno sredstvo še nadalje izgubljalo vrednost v primerjavi s trdnejšimi tujimi valutami.

Ob zadržanju realnih osebnih dohodkov na letošnji ravni naj bi se v prihodnjem letu povečal delež akumulacije v dohodku, torej naj bi namenjali procentualno več sredstev za razširitev materialne osnove dela, ki naj bi predstavljala 26 % čistega dohodka (letos 24,7 %, pri nas 30. 9. – 35%). Vendar je žal 40 % teh sredstev že vnaprej angažiranih (9 % za pokrivanje izgub, 6 % za nerazvite, 23 % za odplačilo domačih in tujih posojil). Tako ostane na razpolago le dobrih 60 % ustvarjene akumulacije, ki pa se v prvi vrsti namenja za krepitev trajnih virov obratnih sredstev, le 40 % sredstev za reprodukcijo ali približno toliko, kot znaša ustvarjena amortizacija v gospodarstvu, pa ostane za naložbe v osnovna sredstva. To pa predstavlja samo enostavno reprodukcijo.

V postopku sprejemanja je ta čas vrsta gradiv, ki uravnavajo pogoje gospodarjenja v prihodnjem letu. Med najpomembnejšimi je vsekakor resolucija s spremnimi dokumenti, ki ima letos poudarek na naslednjih področjih:

1. Oživljanje proizvodnje
2. Izboljšanje kvalitete dela
3. Večji izvoz
4. Odpravljanje vzrokov inflacije
5. Zadržati padec realnih osebnih dohodkov

To so vsekakor naloge, ki bodo zahtevale veliko napora v obstoječih pogojih gospodarjenja, zato se velja nanje temeljito pripraviti.

Vida Skok

Uvajanje računalnika v informacijski sistem DO Elkroj Mozirje

Obseg in struktura proizvodnje naše delovne organizacije se hitro večja in spreminja, kar ima za posledico naraščanje števila podatkov. Samo „obdelane“ podatke in v primerni obliki lahko kot informacije posredujemo notranjim in zunanjim uporabnikom.

Sedanji sistem informiranja, ki je ročno zasnovan, ne bo mogel pri tako dinamičnem razvoju proizvodnje v prihodnosti zadostiti potrebam poslovnih informacij. Celotni poslov-

ni sistem je sestavljen iz izvajalnega informacijskega in upravljalnega podsistema, ki so med sabo povezani. Da bi dosegli skladno in učinkovito delovanje poslovnega sistema, moramo upoštevati potrebe vsakega podsistema zase in jih hkrati vse tri razvijati. Naloga informacijskega podsistema v DO Elkroj je oblikovati informacije za vse dejavnike poslovnega sistema, ki bodo zadoščale potrebam pri načrtovanju, ustvarjanju in nadziranju poslovnih dogodkov. Prav tako je namen povečati obveščенost vseh delavcev o vseh dogajanjih v poslovnem procesu, zlasti o dogajanjih na področju družbenoekonomskih odnosov. Osnova delovanja takega informacijskega sistema je uporaba računalnika, ki omogoča hitre in popolne informacije. Če v takem sistemu upoštevamo potrebe temeljnih poslovnih funkcij, lahko zgradimo integrirani informacijski sistem. Naša delovna organizacija se je odločila skupaj z GG Nazarje, Gorenje Glin in ZKZ Mozirje za nabavo računalnika ISKRA DELTA 644/163, proizvajalca ISKRA DELTA Ljubljana. Elkroj je v ceni, ki znaša cca 30 milijonov din, udeležen s 35 % deležem.

Za delo bo usposobljen v prvi polovici leta 1984. Računalnik ima naslednjo konfiguracijo:

- centralni spomin ima kapaciteto 1024 K Bytes
- tri diskovne enote (fiksni diski) imajo vsaka po 160 M Bytes spomina
- eno magnetno – tračno enoto
- 18 terminalov znamke PAKA 2000
- 8 vrstičnih printerjev
- in ostale periferne enote.

Faze poslovnega procesa, ki bodo med prvimi računalniško vodene bodo:

- proizvodnja
- prodaja
- računovodsko – finančna evidenca
- kadrovska (personalna) evidenca.

Računalniško zasnovani informacijski sistem pride do prave veljave šele tedaj, kadar glede na nove možnosti urejanja, obdelovanja in shranjevanja podatkov ter shranjevanja informacij spremenimo tudi ustaljene organizacijske rešitve. Informacijski sistem se mora razvijati vzporedno s spoznanji tistih, ki informacije uporabljajo.

TKALČIČ BORIS
ABRAM MARTA

NOVOSTI V TEHNOLOGIJI KONFEKCIJE

RACIONALNA IZDELAVA ŽENSKIH HLAČ

Komaj kakšen produkt je doživel v zadnjih letih tako močan razmah na trgu in proizvodnji, kot ženske hlače.

Najvišjo točko so doživele na začetku sedemdesetih let do nekje 1976–77. leta. Potem je sledil padec. Od takrat naprej pa je nastopila stabilna tendenca stopnjajočega napredka.

Kljub večkratnim gibanjem navzgor ali navzdol je vendar jasno, da spadajo v današnjem času hlače k obveznim delom ženske garderobe. Zaradi menjajočih tokov mode, tendenc h kombinacijam in športnosti, dobivajo hčale vedno bolj na atraktivnosti.

Ponudba proizvajalcev je mnogostranska, nudi se velik izbor v vseh ciljnih skupinah od aktualnih ozkih oblik hlač do klasičnih oblik za vsako figuro.

V menjavi mode konkurirajo hlače v medsebojni odvisnosti krilu. To je tudi lahko vzrok za to, da se hlače in krila pogosto delajo vzporedno v manjših konfekcijah, predvsem v tistih, ki nimajo lastne proizvodnje. Te konfekcije so tudi redko specializirane samo za en produkt.

RACIONALIZACIJA POMENI NAPREDEK

Pritisk stroškov usmerja vsako delovno organizacijo k racionalizaciji. Delovna mesta so uspešno organizirana takrat, če dohodek pogojujejo samo nujni stroški. Ta enostavna formula pomeni za vsako delovno organizacijo izziv za reševanje izobilja nalog.

Racionalizacija je v pravem pomenu „razumno, plansko delo“ s ciljem — delo olajšati. Pri tem se izloči odvečno delo.

Praktična racionalizacija je uporaba strokovno usmerjene tehnologije za izboljšanje gospodarnosti.

Če bi ta proces usmerjala v razvoj tehnologije za napredek delovnega procesa opredeljene ljudi.

Racionalizacija se brezpredmetno dotika dela ljudi, spreminja delovna mesta, delovne postopke in delovno strukturo.

Racionalizacija pomeni "Razumno, plansko delo" s ciljem, olajšati delo.

Spremembe pogosto naletijo na odpor. Odpor proti novi tehnologiji in metodam se lahko premaga samo z veliko potrpljenja, psihološkim vplivom, zadovoljivo informacijo in motivacijo. Proces spreminjanja mišljenja in iskanje novih poti zahtevajo nenazadnje od vseh odgovornih vodilnih oseb odmetavanje starih metod in dobro presojo pri iskanju novih.

Stalno napeljevanje k spreminjajočemu odnosu, poznavanje in pripravljeno k fleksibilnosti, vgrajevanje improvizacij in slučajnih odločitev so potrebe, ki se enako zahtevajo od proizvajalcev in vodilnih oseb.

Proizvodnja oblačil podlega v veliki meri stalnim spremembam in menjavam organizacijskih in tehnoloških predpostavk.

Kreativni razvoj produkta, izboljševanje kvalitete, izboljšanje strokovne izobrazbe, stopnjevanje kvalifikacije delavcev in na kraju volja za investiranje spadajo v katalog prioritarnih potreb našega časa.

Ni dvoma, da če se to doseže, bo učinkovitost naše delovne organizacije naraščala.

Pravočasno prepoznavanje metodnih tendenc in hitro sprovajanje sprememb v proizvodnji praksi so važne strategije za uspešno proizvodnjo vodenje.

Če razumemo racionalizacijo kot vzdrževanje, se bo pri realizaciji tega cilje sigurno privarčevalo.

KJE JE TREBA TOREJ ZAVESTNO RACIONALIZIRATI IN VARČEVATI?

Možnosti racionalizacije obstajajo sigurno na vseh področjih proizvodnje. Pri tem je zelo važno voditi račun o novem tehnološkem razvoju delovnih in transportnih sredstev za krojilnico, šivalnico, likalnico in skladišče ter preizkusiti ekonomsko vrednost tega razvoja.

Vsaka stopnja proizvodnje podlega drugi zakonitosti, pri tem je zavestno dajanje prednosti neobvezno.

V vsaki delovni organizaciji je zelo aktualno mišljenje, da je potrebno strojni park izboljšati. Ta naloga dobiva vedno večji pomen. Tu lahko v prihodnosti naša branža obstaja samo preko uporabe najmodernejše tehnologije ob nizkih proizvodnih stroških.

Široko polje organizacijske in tehnološke racionalizacije nudi na primer še organizacija proizvodne tehnologije, proizvodni in transportni sistem, proces dela, tok materiala, na kar nakazuje aspekt kritične in analitične ocene z oceno obstoječega stanja in vrednih predlogov za reorganizacijo proizvodnje.

Uspeh racionalizacije je glede na izkušnje vedno rezultat večjih posameznih poskusov.

Pri izpeljavi nameravane racionalizacije stoji svetovalec kot izkušen in nevtralen partner ob strani proizvodnje.

Zunanja pomoč omogoča koncentrirano in usmerjeno predpripravo s trajnim uspehom.

TEHNIČNI NAPREDEK MENJA STRUKTURO DELA

Moramo si postaviti vprašanje, kateri vplivi izhajajoči iz tehnološkega razvoja lahko postanejo uporabni za proizvodnjo.

Vsak proizvajalec mora smer spreminjanja strukture dela sam določiti, in sicer v takšni meri, v kakršni hoče nositi odgovornost za bodočnost.

Kvalitativno povzroča tehnološki napredek prenavo delovnih mest preko odstranitve zastaranih oblik dela in delovnega ciklusa.

Vsak delavec, ki si bo postavil zahteve: stalno pripravljenost za učenje, visoko stopnjo fleksibilnosti in mobilnosti, bo našel možnosti samoustvarjalnosti in boljšega vrednotenja. S tem bo on dal važen doprinos k skupnemu rezultatu. K tehnološkemu napredku našega časa spada ne nazadnje uporabnost informacij. Informacija zavzema novo vredno mesto, novo dimenzijo. Obdelavi informacij v delovni organizaciji pripada ključna vloga, saj s posredovanjem strokovnih pomoči proizvajalcem informacija naredi tehnološki napredek proizvodno uporaben.

Seveda je za uspeh ali neuspeh v prizadevanju v veliki meri važna sposobnost za kreativno uporabo informacije ob kvalificiranem tehničnem svetovanju.

Positivna izboljšava strukture dela na področju šivanja je dosegljiva preko harmonične kombinacije delovnih in transportnih funkcij do racionalnega sistema toka dela proizvodnje v visečem stanju.

Ta sistem dela je sinteza ekonomskega, metodičnega dela s funkcionalnim notranjim transportom materiala.

Sistem posamične proizvodnje v visečem stanju ali s pomočjo vozičkov s sponkami za svežnje je postal optimalen za tok dela in materiala, posebej pri proizvodnji hlač.

Pri obeh teh sistemih dela obstaja vmesni prostor za medfazno rezervo v predmontaži in montaži. Ta sprememba strukture dela na področju šivanja pomeni funkcionalni razvoj toka dela, metode dela in delovnih mest samih. Prednost ima sistem visečega transporta svežnje. Osnovna uporaba vrednosti tega sistema je v gibljivosti toka materiala, večji fleksibilnosti za pogosto menjavo artiklov pri relativno nizkih stroških v

Elkroj veže veliko sredstev v zalogah materiala. Kljub temu se srečujemo s pomanjkanjem na tržišču najbolj iskanih materialov.

primerjavi z drugimi transportnimi sistemi, kjer so te menjave težje izvedljive in kjer je investicijska cena po delovnem mestu višja.

Uvedba sistema svežnje v visečem transportu omogoča poleg tega še istočasno možnost proizvodnje hlač in kril. Tehnologiji kril in hlač imata namreč veliko skupnega.

PRINCIP „ODMETAVANJA” KOT OSNOVA RAZVOJA DELA

Obstaja vrsta argumentov za uvajanje visečega transporta. Glavni argument je ravno v uporabi principa odmetavanja hlačnic. Efekt se sestoji izključno v odmetavanju dela po izdelavi operacije v primerjavi z odlaganjem.

Sistem odmetavanja je dopolnjen z naslednjim:

- vpenjanje materiala v sponke na vozičkih
- enaka višina osnovne plošče stroja z višino vozička s svežnjem.
- Skrajšanje plošče stroja z leve strani
- Kolikor mogoče pravilen razmak vozička od glave stroja (igle)

Cela operacija na hlačah, vpetih v sponko na vozičku se sestoji iz naslednjih faz:

- voziček pripeljati do delovnega mesta
- zagrabit del, pozicionirati, obdelati
- del pustiti pasti ali gladko odvreči
- voziček menjati

TOK DELA IN MATERIALA Z VOZIČKI

Sistem svežnje na visečem transportu prevzame dele hlač in jih transportira do končne kontrole. Hlače

se morejo sneti z vozička samo pri naslednjih operacijah:

- obšivovanje delov
- sestavljanje stranskih in koračnih šivov
- sedalo, stranski šiv in koračni šiv razlikati
- izgotavljanje dolžine
- čiščenje nitk
- likanje

Med predelavo so hlače pripete na dolžini. Dela se po sistemu – ločeni sprednji in zadnji deli – vsaki deli so obešeni na posebnih vozičkih in tečejo ločeno do prvega delovnega mesta v montaži, kjer se sprednji in zadnji deli spojijo. To je operacija sestavljanje stranskih in koračnih šivov.

Predpriprava majhnih delov, na primer paskov, prepon, žepov in slično, teče sinhronizirano – časovno in prostorsko – vzporedno z obdelavo večjih delov na visečem transportu. To omogoča hitrejši pretok, zmanjša potrebo po vozičkih in prostorih. Pripravljeni svežnji drobnih delov se odlagajo na strojih s štaplerjem in se morajo pravočasno skompletirati nazaj na voziček po zaporedni številki modelu in barvi.

Glede na debelino materiala drži lahko ena sponka – voziček 15–25 komadov hlač.

Pri dobro organizirani proizvodnji hlač računamo na enega delavca tri vozičke. Za pravilno organizacijo dela in postavitev delovnih mest je potrebno po tem sistemu 6 – 8 m² na eno delovno mesto.

Ta sestavek naj bi bil uvod v serijo prikazovanja novosti v tehnologiji konfekcije. Pri tem bom med drugim (kot tokrat) koristila informacije iz revije Bekleidung und Wäsche.

Ivanka ŠAPONJIČ

MINULO DELO

Osebnе dohodke delimo za živo in minulo delo. Za minulo delo se upošteva delovna doba in faktor sestavljenosti dela oziroma zahtevnosti del in nalog, ki jih delavec opravlja.

V lanskem letu je izšel zvezni zakon o razširjeni reprodukciji in minullem delu, ki zahteva, da v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih najpozneje do konca letošnjega leta uredijo in uskladijo samoupravne akte s temeljnimi opredelitvami minulega dela. To pomeni, da bi delavce nagrajevali za oblikovanje akumulacije, jih vzpodbudili za smotrnejše naložbe, dosegli boljše gospodarjenje z denarjem pa tudi racionalnejšo porabo energije, surovin in večje uveljavljanje inovacijskega dela. V mnogih primerih je tehnična opremljenost pomembna pri pridobivanju dohodka in osebnega dohodka. Dosedaj se je marsikdaj dogajalo, da so se tisti, ki so vlagali sredstva za razširitev proizvodnje, odrekli delitvi sredstev za osebnе dohodke medtem ko so drugi težili za tem, da so čimveč sredstev namenili prav za osebnе dohodke.

Delitev sredstev za minulo delo po novem zakonu je zelo zapleteno, zato so tudi le malokje že uredili to materijo. Na pobudo republiških sindikatov naj bi v Sloveniji izdelali strokovne podlage in tako pomagali združenemu delu pri uskladitvi samoupravnih splošnih aktov z zakonom.

Marija Miklavc

PREDLAGANA MERILA ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE NA PODLAGI MINULEGA DELA

Vsaki delavec, ki je z uspešnim gospodarjenjem prispeval k boljšim rezultatom poslovanja TOZD oz. DSSS, je upravičen do dela osebnega dohodka na podlagi minulega dela.

Delavci uveljavljamo pravico do dela osebnega dohodka na podlagi minulega dela v letu, v katerem razporejamo del čistega dohodka za osebnе dohodke minulega dela in sorazmerno svojemu prispevku v času, ko s svojim delom in upravljanjem prispevamo k rezultatom gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

Osnovna značilnost gospodarjenja s sredstvi za razširjeno reprodukcijo je, da so rezultati gospodarjenja plod upravljalških odločitev, ki jih sprejemamo in da so rezultati gospodarjenja prispevka vseh delavcev, ki združujemo svoje delo v TOZD oz. DO. To je razlog, zaradi katerega ni možno ugotavljati prispevka posameznega delavca v gospodarjenju s sredstvi za razširjeno reprodukcijo na podlagi ekonomskih rezultatov, temveč z naslednjimi predlaganimi merili, ki nam jih prezentira osnutek strokovnih podlag:

1. Znesek osebnih dohodkov, ki jih je delavec prejel v določenem obdobju, v katerem je prispeval k rezultatom gospodarjenja z družbenimi sredstvi (ne upoštevajo se nadomestila za čas bolezni, nadure, razlika do minimalnega OD ...);
2. Ugotovljeni prispevek posameznega delavca ali skupine delavcev k doseženim prihrankom (material, energija ...), če že ni upoštevan pod točko 1;
3. Nadomestila OD posameznega delavca na osnovi inovacij, racionalizacij ter izboljšav proizvodnega programa in poslovnega procesa;
4. OD iz naslova solidarnosti (nadomestilo osebnega dohodka zaradi zmanjšane delovne sposobnosti, ki se izraža v razliki med doseganjem tekočih rezultatov dela in doseganjem njegovih povprečnih rezultatov v zadnjih petih letih pred nastopom takega stanja);
5. Delovna doba, ki se upošteva kot korekcijski faktor pri delitvi OD na podlagi gornjih meril;
6. Stopnja akumulacije v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi v preteklih letih, s tem, da določen odstotek te stopnje daje pravico sodelovati eno leto pri delitvi OD iz naslova uspešnosti investiranja družbenih sredstev;
7. Ugotovljeni prispevek delavca k rezultatom investicij izražen v relativnih razmerjih delavčevega OD do vrste vseh ustrezno določenih OD po posameznih vključenih letih;
8. Potrebno je, določiti najkrajšo delovno dobo, ki je potrebna, da bi delavec dobil pravico do osebnega dohodka na podlagi minulega dela in gospodarjenja z investicijskimi sredstvi, prav tako pa je potrebno upoštevati, koliko časa posamezna investicija daje povečanje dohodka;

9. Delavci v DSSS bodo oblikovali sredstva za osebnе dohodke na podlagi minulega dela iz dohodka oz. čistega dohodka, ki so ga ustvarili s svobodno menjavo dela. Merilo za oblikovanje teh sredstev pa je lahko ponderirana sredina deležev OD na podlagi minulega dela delavcev v TOZD, za katere opravljajo dela skupnega pomena.

Darinka Supin

Požarna varnost v Elkroju

Čeprav je tudi požarno varstvo bistvenega pomena v vsaki sredini, se tega še vse premalo zavedamo. Kaj nam koristijo vsi zelo dobri rezultati poslovanja, če vse to lahko ogenj v hipu uniči? Zato moramo strmeti za tem, da vsako delo, ki ga opravljamo, vsebuje tudi elemente požarnega varstva in ne samo hiteti in neko delo opraviti samo zato, da je opravljeno, na vse ostalo pa pozabiti.

Nepravilen odnos do požarne varnosti lahko vidimo po vsakodnevnem izgledu okolice in proizvodnih prostorov, kajti kako si naj drugače razlagam stalno založenost gasilnih aparatov in razdelilnih omaric, vse polno gorljivega materiala na mestih, kjer ga ne bi smelo biti in ostale pomanjkljivosti, ki pa so tehničnega značaja.

V letošnjem letu nas je že dvakrat obiskal občinski požarni inšpektor, ki je ravno tako ugotovil zgoraj navedene pomanjkljivosti. V kolikor bo te pomanjkljivosti ugotovil ob naslednjem pregledu, bodo sledile sankcije, ki prizadenejo DO in odgovorne posameznike.

Z malo truda bi lahko te pomanjkljivosti odpravili, predvsem tiste, ki so takega značaja, da jih lahko odpravi vsakdo (ne zalagati gasilnih aparatov, hidrantov in razdelilnih omaric, ne kaditi v prostorih, kjer je to prepovedano, odstranjevanje gorljivega materiala, ne metati cigaretnih ogorkov na tla, redno čiščenje strojev), skratka treba se je držati sprejetega požarnega reda in s tem prispevati k boljši požarni varnosti.

Janez Kolar

ZBORI DELAVCEV

Zbori delavcev so oblika informiranja delavcev in osebnega izjavljanja delavcev.

Zaradi povečanega števila delavcev v dopoldanski izmeni, ugotavljamo, da je najprimerneje sklicovati zборе posebej za delavce Delovne skupnosti skupnih služb, posebej za delavce v TOZD Konfekcija Mozirje, ki delajo v dopoldanskem času, in to v dveh skupinah in še posebej za delavce, ki delajo v popoldanskem času. V TOZD Konfekcija Šoštanj sklicujejo zборе posebej za delavce v dopoldanski izmeni in posebej za delavce v popoldanski izmeni. Seveda je možno sklicati zборе tudi v manjših skupinah.

Kako naj bi potekali zbori delavcev?

Pri vodenju zbora se ponavadi najprej zatakne pri izvolitvi delovnega predsedstva. Po zakonu in statutu vodi zbor delavcev delovno predsedstvo izvoljeno na zboru. Pri tem ponavadi nastane vprašanje koga izvoliti v delovno predsedstvo, še večje vprašanje pa je za izvoljeno predsedstvo, kako voditi zbor, ker so premalo seznanjeni o zadevah, o katerih razpravlja in odloča zbor. Pred uveljavitvijo tega zakona smo izvolili stalne predsednike zborov za mandatno dobo dveh let. Takšna praksa se je dobro obnesla. Zato bi bilo potrebno razmisliti o izvolitvi stalnih predsednikov delovnih predsedstev ali pa vnaprej izvoliti delovno predsedstvo za naslednji zbor. S tem bi omogočili delovnemu predsedstvu, da se pripravi na zbor in ga tako lažje vodi.

Zbor torej vodi delovno predsedstvo. Predsednik zbora naj bi najprej sam obrazložil zadevo ali pa zato nalogovoril poročevalca. Potem sledi razprava. Razprava mora potekati organizirano, t.j. da naenkrat govori le en razpravljalca in da se nanaša na tisto zadevo oz. stvar, ki je na dnevnem redu oziroma je v razpravi. Delovno predsedstvo naj bi vzpodbujalo delavce, da bi se o stvareh izjasnili in razpravo vodilo do zaključkov, sklepov, ki naj bi bili že na zboru jasno definirani. Zbori delavcev naj bi bilo mesto, kjer bi se odkrito pogovorili o zadevah, ki so na dnevnem redu in o ostalih zadevah oz. problemih v delovni organizaciji. Razvijati bi morali ustvarjalno — tovariško kritiko. Razprave naj bi vodi-

le k skupnemu cilju, t.j. k boljšemu poslovanju delovne organizacije.

Sklepi delavcev se bi morali izvršiti, razen seveda, če ne bi bili v skladu s predpisi. To bi lahko dosegli s kontrolo ali preko zborov ali preko drugih organov upravljanja oz. družbenopolitičnih organizacij v delovni organizaciji.

Še o času trajanja zbora. Težnja je, naj bi bili sestanki kratki in dobro

pripravljeni. Odvečno govorjenje naj bi odpadlo. V naši delovni organizaciji traja zbor ponavadi od ene do dveh ur. Včasih so še krajši informativni sestanki. Glede na to, da zbori delavcev niso vsak mesec in da bi se lahko pogovorili tudi o točki pod „razno“ je prav, da se za zbor planira dovolj časa glede na dnevni red.

Marija Miklavc

Kaj je množična inventivna dejavnost?

Množična inventivna dejavnost je to, da je razmišljanje o boljšem delu vključena množica delavcev in da le-ti predlagajo razne izboljšave pri delu.

V naši delovni organizaciji pozabljamo, da lahko nagradimo tudi tiste delavce, ki podajo koristne predloge. Ni nujno, da je tehnična izboljšava ali izum.

Zato tudi pri nas pričenjamo akcijo „PREDLAGAJ KAJ KORIST-

NEGA!“

Prepričani smo, da bo med nekaj sto delavci vsaj kakih dvajset delavcev predlagalo koristne predloge. Med temi dvajsetimi bo prav gotovo nekaj uporabnih. Vsi koristni predlogi, ki bodo uporabni in jih bo kot take osvojila komisija za inovacije, bodo nagrajeni po pravilniku.

Svoje predloge napišite in jih oddajte komisiji za inovacije!

POGLED NAZAJ...

Poslovno poročilo k bilanci na dan 31. decembra 1959

Podjetje je registrirano pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Celju pod štev. Rg III 39/3 Fi 425/59 in sicer, dne 30/7—1959, to je seveda preimenovanje podjetja, ker podjetje deluje po odločbi Občinskega ljudskega odbora 05/5—KO—242 z dne 9/7—1959, pod imenom „EL-KROJ“ Proizvodnja modne konfekcije Mozirje. To je praktično nadaljevanje bivšega podjetja Krojaštvo, šiviljstvo Mozirje, ki je seveda tudi bilo registrirano, a začetek poslovanja tega podjetja je v letu 1947. Prejšnji ustanoviteljni akti so v tozadevnih mapah. Podjetje je razširilo svoj delokrog na konfekcijo. Medtem, ko je dosedanji način, to je usluge ostal nespremenjen.

Obratna sredstva:

Ker podjetje razširuje svoje poslovanje na konfekcijo, kar je kakor znano iskan artikelj posebno delovne obleke in ostala konfekcija so podjetju seveda potrebna večja obratna sredstva kakor do sedaj. Podjetje je koristilo razne prednosti od dobaviteljev in je kot prvo večje naro-

čilo dobilo blago v komisijo in je šele po izdobi izvršen obračun. Blaga katerega je tako obračunalo ni terjal potrebe za takojšnjo zvišanje kredita pri banki. Podjetje je sicer v teku leta dobilo enkrat namenski kredit, a na poznejše prošnje iz neznanih razlogov, a verjetno po krutih bančnih predpisih ni moglo več dobiti namenskega kredita, ki najbolj odgovarja našemu obsegu poslovanja. To seveda ni logično, a žal moramo se s tako logiko banke strinjati.

Ker še niso točno ustaljeni posamezni posli in ker je ta nagel vzpon v produkciji terjal velike napore kolektiva, bo tudi finančne težave kolektiv premostil, verjetno na ta način, da bo najet investicijski kredit za obratna sredstva. Ta način bo še pripomogel k temu, da bo podjetje si ostvarilo lastna obratna sredstva.

Osnovna sredstva:

Največji problem v podjetju so osnovna sredstva. Podjetje je sicer dobilo kredit za nabavo treh šivalnih strojev, a na žalost obratuje le eden, kajti motorjev za ostala dva stroja

ni mogoče dobiti. Nagel skok proizvodnje pa je terjal naglo povečanje šivalnih strojev. Trenutno je ta problem rešen tako, da so člani kolektiva svoje lastne stroje dali podjetju v najem. Predvideva se pa še nabava strojev do višine cca 1.000.000,—, Občinski LO je dal zagotovilo, da bo ta nadaljnji kredit odobren. Pripomniti je, da je kolektiv, že zaradi tega, ker mora imeti pri sedanjem obsegu poslovanja stroj za krojenje. Ker za ta stroj ni bilo denarja, so člani kolektiva iz svojih osebnih sredstev kupili ta stroječek.

Realizacija in stroški:

Nagel skok proizvodnje, ki se je od prometa v letu 1958 dvignil za 7 -krat in sicer v razdobju šestih mesecev je lahko sklepati, da bi ta porast bil lahko 14 -kratni. Iz obračuna proizvodnje je razvidno, da je podjetje realiziralo skupaj dinarjev 6.744.005.— Na proti temu so bili materialni stroški din 5.066.958.— Iz tega posnemamo, da je bruto dohodek znašal din 1.677.047.— Od tega je podjetje plačalo delovno silo, a din 179.936.— je ostalo na nerazporejenih sredstvih. Ta denar bo podjetje rabilo za odplačilo anuitet I.K. Nagel razvoj je seveda tudi prinesel povečanje zaposlene delovne sile in sicer je zaposlenih 10 oseb in dva vajenca.

Ob zaključku poročila sem prepričan, da bo razvoj podjetja iz leta v letu vzel večjega zamaha in tako rešil marsikateri pereči problem posebno glede zaposlovanja delovne sile in oskrbovanja trga s prepotrebni artikli.

Poslovodja:
Vlado Matko

V drugem polletju 1983 leta bodo dopolnili 50 let starosti naslednji naši sodelavci:

TOZD Konfekcija Mozirje

Bašnec Marija
Fale Fanika
Nadlučnik Vera
Podrižnik Jožefa
Štrukelj Ludvik
Zaleznik Terezija

TOZD Konfekcija Šoštanj

Poznič Venčeslava
Požgaj Fanika

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

GASILSKO TEKMOVANJE CIVILNE ZAŠČITE

Predstavnice Elkroja na podobnem tekmovanju pred leti.

Dne, 22. oktobra smo imeli gasilsko tekmovanje CZ na Rečici ob Savinji. Sodelovalo je 11 ekip, med njimi smo bile članice Elkroja edina ženska ekipa na tem tekmovanju. Kljub temu, da smo imele malo treme in dokaj stroge sodnike, smo dosegle odlično tretje mesto. Tekmovali smo v dveh disciplinah, in sicer:

- vaja s hidrantom
- raznoternost

Vaja s hidrantom je bila taktična vaja, s katero se vežba čim hitrejši odvzem vode iz hidranta, s pomočjo hitrantnega nastavka, gasilskih cevi, trojaka, ročnika itd. Pri tem je bilo najvažnejše, da so bile cevi pravilno sklopljene, ventili na trojaku dobro in pravočasno odprti, vaja je morala potekati usklajeno.

Raznoternost smo izmed vseh ekip izvedle najboljše in najhitreje. Največjo vlogo je tudi pri tej vaji igrala

spretnost in dobra izvedba naslednjih vaj:

- spretnost oblačenja
- postavitve hidranta na nastavek
- vaja z vedrovko
- privezovanje sekirce
- privezovanje ročnika
- izdelava reševalne zanke
- metanje vrvice v bazen
- metanje cevi
- priklapljanje cevi na trojak

Za ekipo Elkroja smo tekmovali:

- Bitenc Bojana
- Zahojnik Mija
- Velam Kornelija
- Poljanšek Marija
- Prepadnik Nuša
- Oprčan Marija
- Češnovar Marjana
- Čeplak Miran
- Srebotnjak Danica
- Smolnikar Tanja

Tanja Smolnikar

1. NOVEMBER

Jesensko jutro — dan mrtvih. Že v dopoldanskih urah smo odhajali na pokopališča in se s cvetjem in svečami spomnili vseh umrlih. Nekateri imajo pokopane svoje najdražje, drugi le znance.

Ko se na ta dan sprehajamo po pokopališču, se v mislih srečujemo s kruto resnico, da bomo tudi mi enkrat na tem mestu. Veliko se na ta dan premišljuje o nevsakdanjih stvareh, a vendar so del vsakega izmed nas.

Hote ali nehotе pridemo po še tako globokem premišljevanju do spoznanja, kako kratko je življenje na tem majhnem svetu. Ali je vredno vse to pehanje za materialnimi dobrinami? Ali se niso v veliki meri izrodili idealisti, ki so med vojno dali za nje svoje življenje? In še mnogo misli se utrne v teh dneh, ko se na tak ali drugačen način spominjamo vseh tistih, ki jih ni več med nami. Prav bi bilo, da bi na vse, ki smo jih imeli

radi in jih ni več med nami, mislili vse leto, ne samo na spominski dan, ter jim tako izkazovali hvaležnost in pozornost, ki jo zaslužijo.

En sam dan ali dva spomina je za to najbrž premalo.

PM

ŽIVALI

Mačka stara
in mačka mlada
sta se greli na soncu.

Prvi dan.

Mačka stara
in mačka mlada
sta se greli na soncu.

Drugi dan.

Potem pa ponoriš.
Življenje ni mačja stvar.
Življenje je tudi
volk in zajec.

Tretji dan.

Pa tudi medved.

D.M.

PRIŠEL JE ČAS DEŽEVJA EVRIDIKA

Prišel je čas
deževja
in segel
ti bom v nedrje
in kronal
tvoje dojke!!

Prišel je čas
deževja
in segel
ti bom v nedrce
in kronal
tvoji prsci!!

D.M.

ALI VESTE...

... KAJJE ...
... SEKVOJA?

Sekvoja je prav gotovo največje in najdebelejše drevo na svetu. Doseže starost po več stoletij in v ameriških gozdovih vzguja pozornost številnih turistov.

Sekvoje so doma v Kaliforniji, v ZDA; to so iglavci kot cedre in bori, le da so po rasti velikanske. Med tistimi, ki jih lahko občudujemo še da-

nes, jih je nekaj raslo že pred našim štetjem. Po navadi dosežejo višino sto metrov, nekatere pa celo polovico višine Eifflovega stolpa (višina letega znaša 320 m). Njihova debela so včasih tako debela, da je mogoče vanje zvrtni predor, pod katerim lahko teče cesta skozi gozd. Povsem razumljivo je, da so ti velikani hvaležen predmet občudovanja.

... KJE JE ...

... VELIKONOČNI OTOK?

Ta osamljeni otok leži sredi Tihega oceana med Čilom in Polinezijskim otočjem. Odkril ga je nizozemski pomorščak Jakob Roggven ob veliki noči leta 1722.

Presenetljiv pojav na tem čilskem otoku, ki je daleč od vseh civilizacij in ima prav majhno število prebivalcev, so velikanski kipi velikanske kamnite glave, ki stoje na golih tleh, visoke tudi več kot deset metrov, težke pa več kot petdeset ton. Nekatere izmed njih so pokrite z nekakšno lasuljo ali klobukom, izklesane iz žive skale in šele nato prepeljane na svoje mesto. Spominjajo na izumrlo civilizacijo, ki je malo znana in jo arheologi še dandanes preučujejo s prekopavanjem tal in spraševanjem

otoških prebivalcev – dandanes jih tu živi še kakih šeststo – da bi se dokopali do zgodovinske resnice o tem otoku.

... ZAKAJ ...

... IMA TEDEN SEDEM DNI?

Število dni v tednu je odvisno od gibanja lune okrog zemlje. V približno 28. dneh ima luna štirikrat meno: mlaj, prvi krajec, polno luno in zadnji krajec. Te lunine mene se zvrste v mesecu dni, to je v 28. dneh. Če 28 delimo s 4, dobimo sedem; toliko je dni v tednu.

Razdelitev tedna na dneve je že zelo stara in takrat so ljudje že verovali v razna božanstva in nadnaravne sile. Tako je tudi vsak dan dobil svojo zvezo z nekim božanstvom: ponedeljek je bil dan Lune, torek boga vojne Marsa, sredo boga trgovine Merkurja, četrtek boga neba Jupitra, petek boginje ljubezni Venera, sobota dan planeta Saturna, nedelja pa dan Sonca. Sčasoma se je uredilo tako, da je bilo šest dni v tednu delovnih, nedelja pa je bila namenjena počitku. Kot je znano, delamo dandanes že manj kot šest dni v tednu, težimo pa še k nadaljnjemu krčenju delovnih dni.

VIDEO REKORDERJI

Kaj so VR (Video rekorderji) in čemu služijo?

Video je latinska beseda in pomeni „gledam“, rekorder pa je splošen izraz za magnetofone in kasetofone.

To pomeni, da so video rekorderji naprave, ki snemajo in reproducirajo poleg zvoka tudi sliko. Video rekorderjem pravimo tudi magnetoskopi. VR so se danes že močno

Video kasete sistemov VCR, BETA, VHS in 2000. Cene takšne kasete se gibljejo od 35 – 45 DM plus minimalne carinske dajatve.

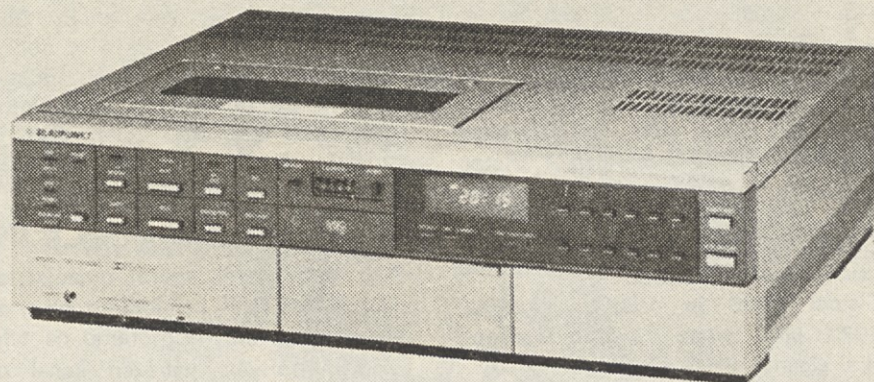
razvili. Pojavili so se leta 1956, ko so inženirji ameriške firme Ampex iznašli magnetni slikovni zapis. Prvi magnetoskopi so bili veliki kot velike omare in so služili le v profesionalne namene. V 25 letih se je magnetoskop tako razvil, da si ga lahko danes privoščijo že skoraj vsak. Današnji VR so zaradi napredka veliki kot magnetofon, kaseto, na kateri je do 8 ur programa, pa celo lahko damo v žep.

Magnetoskop ima veliko prednost pred filmom. Snemamo lahko z video kamero, ali pa VR snema kar direktno televizijski program preko antene. Slika in zvok sta direktno sinhronizirana (uskajena), kakor pri snemanju tako tudi pri reproduciranju (gledanju). Vsi moderni VR so barvni. Če hočemo snemati dogodke zunaj, moramo imeti poleg VR še barvno video kamero. Pri VR lahko naše posnetke gledamo takoj po snemanju. Ravno tako lahko posnetek zberišemo in ponovno posnamemo. To lahko delamo mnogokrat, dočim se pri filmu ne da. Film moramo po končanem snemanju poslati v laboratorij na razvijanje, razviti film pa potem ozvočimo. Filmski posnetki se ne dajo brisati kot kasete pri VR, zato moramo naše napake pri snemanju iz filma izrezati.

VR lahko priklopimo na vsak televizor, ki ima vgrajeno UHF področje. Video reprodukcije je možno reproducirati tudi pri dnevni svetlobi, tako da odpade zatemnjevanje sobe in namestitvev platna. Video kasete so veliko cenejše od filma. Štiri urna kasete je več kot 30-krat cenejša kot film iste dolžine.

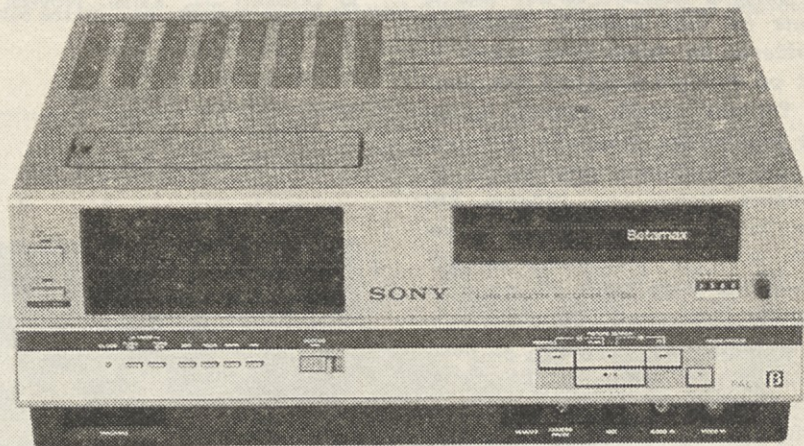
Vsi svetovni proizvajalci so napravili pravo poplavo iz VR. Ker se danes tehnika hitro razvija, poznamo danes kar šest sistemov VR. Vsi sistemi so

● **BLAUPUNKT**

STEREO

SONY

Video rekorderja dveh različnih sistemov, Blaupunktov VHS in Sonyjev BETA sistem.

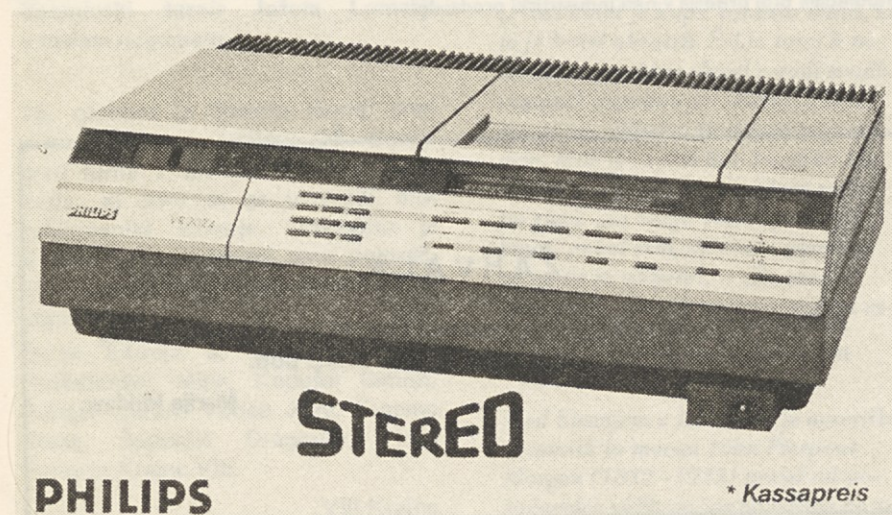
prirejeni na kasete in ne na kolute kot profesionalni studijski magnetoskopi. Na kasete so prirejeni zato, da se s tem čuva trak, rokovanje je zato veliko bolj enostavno.

Poznam sledeče sisteme VR; U-matic, VCR, BETA, VHS, 2000 in CVC. U-MATIC je bil prvi sistem, ki ga je leta 1969 dala na trg japonska

firma SONY — je to izredno kvaliteten VR, le da ima maksimalno 60 minutno kaseto. Uporabljajo ga v televizijskih centrih širom po svetu, za snemanje prispevkov pri poročilih.

VCR sistem je izdala tovarna Philips leta 1970. Pri tem sistemu so prvič uporabili TUNER in TAJMER. Tuner je sprejemni del (kanalnik), ki omogoča direktno priključitev TV antene v VR in s tem tudi direktno snemanje. Tajmer pa je časovnik (ura) katerega programiramo, da nam ob določenem času sam posname oddajo. Ta sistem so opustili, zaradi neekonomičnosti kasete. Ta kasete je podobna Super 8 filmski tako, da se trak navija od zgoraj navzdol, ker sta v kaseti koluta eden vrh drugega. Kasete je največ 60-minutna tako, da ne moremo posneti celega filma ali nogometne tekme.

B — BETA sistem, ki ga nekateri imenujejo tudi BETAMAX ali BETACORD je razširjen bolj izven Evrope. Ima zelo dobro sliko in najslabši zvok, zato je bolj primeren za snemanje kakšnih govorov kot pa glasbenih programov.

STEREO

PHILIPS

* Kassapreis

Philipsov 2000 sistem.

VHS sistem (video home—„domači“ sistem) je po celem svetu najbolj razširjen sistem. Kar 65 % tržišča pokriva VHS sistem. Odlčuje ga enostavno rokovanje in zelo malo se kvari. Na tržišče je prišel VHS sistem šele 1976. leta. Prva ga je izdelala japonska tvrdka JVC (Japan Victor company) njej so sledile tvrdke Hitachi, Sharp, Akai ter od evropskih Saba Telefunken, Nordmende, Blaupunkt, Bosch in Graetz.

Sistem 2000 je prišel na tržišče 1979. leta. Izdala sta ga dva evropska giganta PHILIPS in GRUNDIG. V Evropi je daleč najbolj razširjen sistem. 2000 je edini sistem pri katerem se kasetna obrne, tako da se snema po obeh straneh (kot navadna glasbena kasetna). Zaradi tega je kasetna od vseh sistemov najbolj izkoriščena, saj lahko posnamemo 2-krat po štiri ure programa maksimalno. Pri vseh ostalih sistemih so kasetne enostranske tako, da jih moramo po končanem predvajanju ali snemanju previti na začetek kot film. Da ne bi prišlo do izgube kvalitete slike, so proizvajalci pospešili funkcijo video glave, ki imajo to lastnost, da precizno odčitavajo magnetne sledi na polovični površini traku. Povrh vsega lahko snemamo še STEREO zvok. Pri sistemu 2000 lahko programiramo snemanje 6 programov za 16 dni vnaprej, to se pravi, da snema sam VR tudi takrat, kadar smo za več dni odsotni od doma.

Npr., če želimo posneti neko nadaljevanko takrat, kadar smo odsotni od doma, samo naravnomo (start in stop ura) dan in kanal, prej pa pripravimo prazno kasetno. Lahko snemamo tudi vzporedno; npr. na 1. programu je nadaljevanka, na drugem pa nogometna tekma; da bi videli oboje, posnamemo nadaljevanko s prvega programa, medtem ko mi gledamo na drugem programu nogometno tekmo. Po končani tekmi pa si zavrtimo nadaljevanko. Pri programiranem snemanju imamo lahko televizor izklopljen, kajti program snema antena in ne televizor. Proizvajalci sistema 2000 so po PHILIPSOVI in GRUNDIGOVI licenci; BANG & OLUFSEN, (Danska) ITT, LOEWE OPTA, METZ, SIEMENS, UHER, MARANTZ ter KÖRTING za katerega s servisom razpolaga GORENJE. Körting izdeluje dva tipa VR in sicer VR 8 in VR 10, dobimo jih lahko v konsignacijski prodaji Avtotehne v Ljubljani. CVC sistem je najmlajši od vseh sistemov. Na tržišču se je pojavil šele

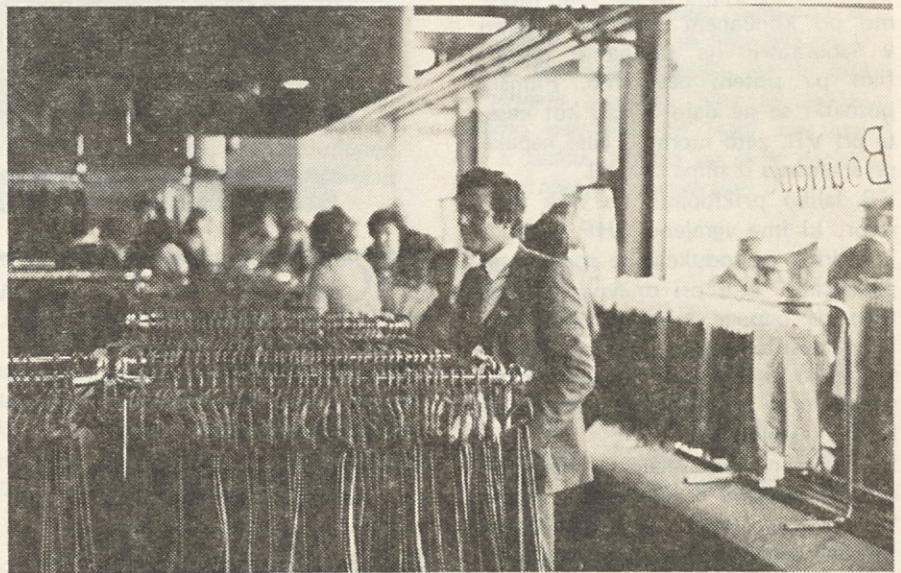
1981. leta. To je v glavnem bolj prenosni sistem, kasetna pa je malo večja od običajne glasbene kasetne. CVC sistem je edini sistem, ki se dobi v kompletu s kamero, zraven pa moramo imeti še ustrezen akumulatorček kadar snemamo zunaj. CVC je izdelala japonska tvrdka FUNAI. Po licenci FUNAI pa so začeli CVC izdelovati še TEHNICOLOR, SIEMENS, UHER in GRUNDIG.

Naj na koncu še enkrat omenim, da lahko vsak VR priklopimo na vsak televizor, samo, da moramo na televizorju poiskati ustrezen kanal na katerem lahko potem gledamo sliko iz VR—a. Npr.: sistem 2000 je uglasen na 37. kanal UHF področja, to se pravi da moramo na televizorju poiskati 37. kanal. Novejši tele-

vizorji z daljinskim upravljalcem imajo v ta namen nalašč pripravljeno AV tipko. (To je Avdio video tipka, ki je ponavadi zadnja tipka na daljinskem upravljalcu). Kamere so prirejene tako, da lahko priklopimo vsako kamero na vsak VR katerega koli sistema preko dokupljenih adapterjev.

Če se odločite za nabavo VR je priporočljivo, da si kupite sistem, kakršnega imajo vaši prijatelji ali znanci, da si lahko potem izmenjujete kasetne. V tujini, včasih tudi pri nas, se dobijo že posneti filmi ali glasbene oddaje na video kasetah, s tem pa si še bolj obogatimo našo videoteko.

NIKO

17. oktobra letos smo zabeležili 1.000.000.000 din realizacije. To je vsekakor uspeh in dokaz napredka DO, ki smo ga tudi primerno proslavili. K tako veliki realizaciji je z dobrim 25 mio din pripomogla tudi prodaja v naši industrijski prodajalni.

ZAHVALA

Iskrena hvala vsem sodelavcem in sodelavkam, ki ste sočustvovali z mano ob izgubi drage mame in jo pospremili na zadnji poti.

Marija Miklavc

Tradicionalni nogometni turnir

Kot vsako leto, smo tudi letos v oktobru organizirali turnir v malem nogometu, ki so se ga tokrat udeležile vse povabljenе ekipe: Pobjeda iz Zagreba, MTT – Merinka Maribor, MGA Nazarje in domača ekipa Elkroja. Po shodu v Elkroju smo si ogledali Gorenje MGA Nazarje. Ogled proizvodnje je bil ob dobri razlagi predstavnikov iz MGA zanimiv tako za nas kot za goste iz obeh tekstilnih tovarn. Sledil je najzanimivejši del srečanja – tekmovanje v malem nogometu na igrišču Elkroja na Prihovi. Največ znanja in tudi športne sreče so pokazali igralci MTT Merinka iz Maribora, ki so tudi osvojili pokal. Drugo mesto je zasedla ekipa Pobjede, tretje ekipa Elkroja in četrto MGA Nazarje. Po končanem tekmovanju je bila v naši jedilnici podelitev pokala in priznanja najboljšim.

Srečanje ni imelo samo športnega, temveč tudi poslovni namen. Medtem, da so fantje prelivali znoj na igrišču, so vodilni tovariši Pobjede in naše DO opravili poslovne razgovore in jih, kot je bilo slišati iz govora direktorja DO Pobjeda, tudi uspešno zaključili.

Za Elkroj so nastopili: Vovk Boris, Šušnjar Zoran, Šemenc Brane, Vodeb Jože, Šaponjić Dragoslav, Hren Franc, Podsedenshek Miha in Krajnc Vili.

Spominski turnir Jožeta Letnarja v malem nogometu

15. oktobra je Smreka Gornji grad organizirala na igrišču OŠ Gornji grad turnir v spomin na Jožeta Letnarja, ki smo se ga udeležili tudi predstavniki Elkroja. Nastopilo je 8 ekip, med katerimi smo preprečljivo osvojili prvo mesto in s tem osvojili pokal.

Barve Elkroja so tokrat zastopali: Podsedenshek Miha, Kopusar Simon, Šušnjar Zoran, Vodeb Jože, Šemenc Brane, Šaponjić Dragoslav, Hren Franc in Krajnc Vili.

Vili Krajnc

Prisrčen pozdrav pred začetkom tekme napoveduje fair in požrtvovalno igro obeh nasprotnikov.

Skupinski posnetek udeležencev tradicionalnega turnirja.

Poglavitna naloga reklame je vzbuditi pozornost. William Harland Kearns (1908-?), predsednik velike ameriške reklamne agencije, je to načelo utemeljeval z naslednjo zgodbico:

„Neki kmet je kupil trmasto mulo, ki jo je hotel ukrotiti. Šel je torej k nekemu možu, ki je slovel zaradi svojih vzgojnih uspehov pri mulah; plačal mu je pet dolarjev in vzel se je začela. Mož je vzel veliko kovaško kladivo in z njim silovito mahnil mulo po glavi. „Za božjo voljo“, je zavpil kmet, „rekel sem, da mulo ukrotite, ne pa da jo ubijete!“, – „Že res,“ je rekel mož, „ampak najprej moram vzbuditi njeno pozornost.““

Med bivanjem v Londonu je ameriški denarnik in mecen John Pierpont Morgan (1837-1913) prejel od poročevalca velikega londonskega časo-

pisa pismo s prošnjo za dveminutni pogovor. Bajno bogati in nič manj domišljavi Amerikanec je hotel oplasiti novinarja in mu je suho odgovoril, da je vsaka njegova minuta vredna dvesto petdeset frankov.

„Velja,“ je dejal reporter.

Prihodnji dan ga je Morgan sprejel.

„Kaj želite?“ je vprašal Amerikanec, zagrizen sovražnik intervjuvov.

„Nič. Prosil sem vas za dve minuti; minuta po dvesto petdeset frankov – znese petsto frankov. Tu jih imate.“

„In kaj še?“

„Nič.“

„Zakaj pa ste me prosili za pogovor?“

„Ker sem stavil dva tisoč petsto frankov, da bom prišel do vas. Plačal sem vam petsto frankov, zaslužil sem jih dva tisoč. To se pravi natančno sedemsto petdeset frankov na minuto več kot vi.“

NAGRADNA KRIŽANKA

SESTAVIL NIKO NOV. 1983	RIJAVI KONJ	TOZG / SRB. ○	JANEZ GOMBAČ	VEČERNA PRIREDITEV	ADIZO-NEB E	LOPA	SAMOGLA- SNIKA	NADA VIDMAR	DESNI PRITOK SENE	INJE	LUDWIG VAN
29. NOV. 1943											
V JAJCU											
100 m ²			SRB. M IME UKLJUČI- TEV V KAJ				POTOČNIK	DEL TENIS IGRE STERMSNIK			
RIMSKA PET		NAJVIŠJA TOČKA GORE APOTEKA				NAZIV MIČ NULA				MADŽARSKA OROŽJE ZA GNOJ	
NEH. FILM IGRALKA JOMMER					LIRSKA PESEM ŠPANSKI SPOLNIK			VENEK OLGA GRICAR			
NAŠE MESTO						SHRANJEV. SPISOV EGIPČ. SV. BIK					
ČESTITKE OB DNEVU REPUBLIKE	AUSTRALSKI MEDVEDEK LJUB. Ž. IME						MLADIČ KRAVE SIROTA				
NEVADNA SMRT					MARLJIV ŠVEDSKA						
M. IME				MESTO V SR ITALIJI KRAJNC						IZLOČKI IZ UST	VRSTA GOBE
BODICE				OS. ZAHMEK DVOJINA POD				SLAVKA GABER			
ORESTOV OČE						AVSTRIJA ZOGA JE IZVEN	STARI OČE	LJUŠKI ODPOR LIJAK			
ITALIJA		STAREŠI DETERGENT ANDREJA LAMOVŠEK					OTOK PRI ZABRU SUSTAR ROMANA				
KAJKOVSKO NAREČJE											
UREJEN DREVOREJ					VELIKI IN MALI (MESEC)						

Celje - skladišče
D-Per

192/1983

1119832579,3

1. nagrada 500 din, 2. nagrada 300 din, 3. nagrada 3 x 100 din.